

**KRAJOWY KONSULTANT
W DZIEDZINIE PIELĘGNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO
WOJEWÓDZKI SPECJALISTYCZNY SZPITAL DZIECIĘCY
10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 18, tel. 089. 5393455, fax 533-77-01**

e-mail: piskorz@wssd.olsztyn.pl

Olsztyn, 31.10.2007 r.

**Opinia w sprawie rozpuszczania i przygotowywania leków
w oddziałach szpitalnych przez pielęgniarki**

Ustawa – Prawo farmaceutyczne z dnia 6.09.2001 r. wprowadziła zapis, że usługą farmaceutyczną w aptece szpitalnej jest m.in. „przygotowywanie leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostatycznych”.

Należy przez to rozumieć, że przygotowywanie dawek dziennych wszystkich leków, w tym cytostatycznych, jest usługą farmaceutyczną, a w związku z tym, że pracownikiem apteki może być farmaceuta, usługi farmaceutyczne wykonuje farmaceuta. Jeśli organizacja pracy apteki szpitalnej i całego szpitala w zakresie farmakoterapii opiera się na przygotowywaniu przez aptekę dziennych dawek leków na oddziały, wówczas usługę tę wykonują farmaceuci. Apteka wymaga rozbudowanej nie tylko przestrzeni, ale i struktury.

Organizacja pracy w większości szpitali w Polsce uwzględnia apteczki oddziałowe i przygotowywanie dawek leków w oddziałach przez pielęgniarki – co nie jest sprzeczne z prawodawstwem, ponieważ pielęgniarka posiada wiedzę i umiejętności oraz uprawnienia do rozpuszczania i przygotowywania dawek leków dla pacjentów do podania.

Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej (art. 4 ust. 2 pkt 4) określa, że udzielanie świadczeń pielęgniarka realizuje poprzez m.in. „ ... realizację zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji”.

W programie nauczania w zawodzie pielęgniarki jest farmakologia, a w programach z poszczególnych pielęgniarstw znajdują się treści dostarczające wiedzę i kształtujące umiejętności pielęgniarki w zakresie rozpuszczania i podawania leków pacjentom.

Ponadto programy kursów dla pielęgniarek w ramach kształcenia podyplomowego obejmują również treści dotyczące przygotowywania i podawania leków, np. program ramowy kursu specjalistycznego dla pielęgniarek pt.: „Opieka nad dzieckiem z chorobą nowotworową” zatwierdzony przez CKPPIP w Warszawie obejmuje m.in. umiejętność przygotowania i podawania leków cytostatycznych.

Program został zatwierdzony w 2005 r. i zaopiniowany przez konsultantów krajowych:

- prof. dr hab. med. Jerzego Kowalczyka,
- dr n. med. Annę Koper.

Ustawa „Prawa farmaceutyczne” z 2001 r. wprowadziła w wykazie usług farmaceutycznych usługę – „przygotowywanie leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostatycznych” nie dlatego, że pielęgniarki w oddziałach nie mają uprawnień, wiedzy i umiejętności w tym zakresie, ale dlatego, aby rozszerzyć zakres usług farmaceutycznych otwierając drogę do wprowadzenia nowych rozwiązań organizacyjnych.

Podsumowując:

Właściwe prawnie są oba rozwiązania:

1. Rozpuszczanie i przygotowywanie dziennych dawek leków (w tym cytostatycznych) w aptece przez osobę uprawnioną.
2. Rozpuszczanie i przygotowywanie dziennych dawek leków w oddziale przez pielęgniarkę.

Niewłaściwym byłoby, gdyby pielęgniarka była zatrudniona w aptece szpitalnej i przygotowywała dzienne dawki leków. W aptece mogą pracować tylko osoby uprawnione. Poza apteką czyli np. w oddziale szpitalnym, pielęgniarka może rozpuszczać i przygotowywać dawki leków.

W odniesieniu do leków cytostatycznych, powinny być spełnione odpowiednie warunki w pracowni zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 19.04.1996 r., ze zmianą 31.08.2000 r.